

СТАНОВИЩЕ

от проф. д. н. Йордан Георгиев Колев (Югозападен университет) за дисертационен труд на тема: „Традиции и стереотипи при формиране основите на националния характер в предучилищна възраст (*Сравнителен анализ на семейните модели на възпитание в България и Германия*)“, представен от Диана Здравкова Андонова, докторант на редовно обучение на факултета по начална и предучилищна педагогика при Софийски университет „Св. Климент Охридски“ с научен ръководител проф. д-р Божидар Ангелов за публична защита пред Научно жури за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика)

Фетишизмът към „глобалното село“, в което „всички заедно благоденстват“ вече се сгромоляса и сега отново ни „остава“ единствено пак да си „останем верни на корените си“ (по ЮНЕСКО). Затова, в този идейно-социален парадокс на съвремието ни, коментиранията тук дисертационна разработка на Диана Андонова е изключително актуална, с което се оправдава нейния творчески избор и практически се осмислят представяните в труда й научни резултати.

Според мен дискутираната дисертация е поставена на правилна научна основа – *концепцията* за изследването е смислено целенасочена с широк теоретичен обхват (народопсихология, културология, психология на развитието, културна и социална антропология, социология, социална психология, етнопедагогика, лингвокултурология и социална културология), а и постановъчно е много добре изградена.

Структурирането на труда е логично организирано съобразно целта, задачите и етапите на изследването – дисертационният труд е с обем 288 страници, от които 282 страници основен текст (включени са 10 фигури, 34 таблици, 3 графики и 20 диаграми – впечатляваща илюстрация на обработваните данни с приемлив научен анализ) и 6 страници приложения.

Съдържанието е тематично диференцирано в четирите глави на труда, подредени дедуктивно, а накрая е и със синтез на резултатите в сполучливи изводи и препоръки, които приемам изцяло и с професионално удовлетворение.

Библиографията е изчерпателна и впечатляваща – включва 300 литературни източници, от които 85 на български език, 13 на руски език, 143 на английски език, 31 на немски език и 28 интернет-ресурса.

Научният апарат е перфектен – прецизна употреба на понятия и термини, стилът е научен и с много точен авторски изказ, цитирането – колегиално, компетентно и достоверно, източниците и авторите – съдържателно изчерпани. Докторант Андонова прави уместен авторски коментар с ясни оценки и

педагогически нюанси, има собствени теоретико-прагматични идеи и постига точни обобщения на научно-методическите тенденции в тях. Затова приемам изцяло за успешно „работещ“ дисертационния труд (и структурата, и вътрешната организация, и анализът на представените резултати), тъй като освен това и цялостно отговаря на научните изисквания за подобен род докторантски разработки.

Съдържателните качества на дисертацията на Диана Здравкова Андонова също са на нужното научно равнище – ще акцентирам *още* на три от тях:

1. Може да се приеме, че дисертацията за традициите и стереотипите при формиране основите на националния характер в предучилищна възраст е оригинално интеркултурно изследване, извършено чрез интегриране на научни подходи и теоретични постановки от различни области на науката, в които има отношение и към възпитанието на деца в предучилищна възраст. С цел заимстване на идеи и опит за българското предучилищно образование са проучени възпитателни модели и практики на родителските стилове в европейски държави съобразно влиянието на културните особености на техните народи (Берлинския модел за адаптация на Германската предучилищна система, Гърция и др.).

2. Допустимо е да се твърди, че е осъществено значимо аналитико-детайлно изследване за „възпитателните резултати върху децата от прилагането на характерните за българската култура възпитателни модели“ (Дис.: 266). Проучени са родителските стилове в предучилищна възраст, които са анализирани в духа на българския национален характер съобразно днешните културни параметри на българина. Открити са закономерности на взаимовръзката „*възпитателни цели в предучилищна възраст – социокултурни изисквания на средата – възпитателни резултати*“.

3. Постигнато е работещо синтетико-продуктивно изследване с резултат „авторски модел-проект за организация на процеса на адаптация за елиминиране на токсичния стрес, на базата на предимствата на германския модел и адаптиран към нашите условия“ (Дис.: 267). Обобщенията на постигнатите резултати са в изводи и препоръки за възможните модели на предучилищно възпитание, на родителски стилове и на социокултурни зависимости.

Приемам, че *авторефератът* на докторант Андонова точно и цялостно отразява съдържанието на нейната дисертация – изработен е професионално: и съдържателно, и технически, и структурно. *Публикациите* по темата на изследването общо са 5 броя (2 са на международни конференции, 3 – на национални) и също изцяло отговарят на съдържанието на защитавания педагогически труд, като добре представят авторските гледни точки на докторанта. Приемам без забележки авторската *справка за научните приноси* на Диана

Андонова, тъй като правилно, обширно и детайлно отразяват нейните реални постижения в съвременната българска педагогика.

Препоръки:

Препоръчвам на колегата Андонова да се запознае с размислите на проф. д-р Иван Д. Шишманов (докторант на В. Вунд, Дис.: 25) за националния характер.

Въпроси:

След като успешно ползвате инструментариума на няколко различни науки, в каква насока ще продължите своите научни изследвания?

Заклучение

Анализираните научни постижения на докторант Диана Андонова в изследването ѝ на тема: „Традиции и стереотипи при формиране основите на националния характер в предучилищна възраст (*Сравнителен анализ на семейните модели на възпитание в България и Германия*)“ доказват, че са постигнати отлично доказани и приемливи резултати; че качеството на направените анализи и изводи открива още научни перспективи пред семейното възпитание в България. Всички тези мои професионални твърдения са основание да приема, че рецензираната разработка на дисертация е неин самостоятелен авторски труд с адекватни и оригинални научни приноси. Затова с основание предлагам на Уважаемото Научно жури да присъди на Диана Здравкова Андонова научната степен „доктор по педагогика“ по професионално направление 1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика).

08.12.2016 г.

проф. д. н. Йордан Колев – член на журито